

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΨΧ-2102	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	4^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μεθοδολογία έρευνας στις Κοινωνικές επιστήμες II: Ποιοτική Έρευνα		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
<i>Διαλέξεις και Εργαστηριακές Ασκήσεις</i>		3	8
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου , Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Υποβάθρου (Υποχρεωτικό)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Μεθοδολογία Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες I		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με εργασία και προσωπική μελέτη με εξετάσεις στην Αγγλική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://elearn.uoc.gr/course/view.php?id=1481		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Σκοπός αυτού του μαθήματος είναι η εισαγωγή στις εννοιολογικές, επιστημολογικές και μεθοδολογικές βάσεις των ποιοτικών ερευνητικών προσεγγίσεων και η απόκτηση πρακτικών δεξιοτήτων για την υλοποίηση ποιοτικών ερευνών.

Η μορφή του μαθήματος είναι ένας συνδυασμός διαλέξεων, διαδραστικών πρακτικών και ασκήσεων, με έμφαση στη συμμετοχική και πρακτική μάθηση. Στις διαλέξεις θα συζητηθούν κομβικά εννοιολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα των επιμέρους μεθοδολογικών προσεγγίσεων, ενώ ταυτόχρονα θα δοθεί πρακτική καθοδήγηση γύρω από την υλοποίησή της. Μέρος των διαλέξεων θα βασιστεί στον σχολιασμό δημοσιευμένων κειμένων που έχουν περάσει από κρίση (peer-reviewed), ώστε οι φοιτητές να αναπτύξουν την δεξιότητα της κριτικής ανάγνωσης της σχετικής βιβλιογραφίας που αφορά την ποιοτική έρευνα. Οι εργαστηριακές ασκήσεις παρέχουν

πρακτική εμπειρία στις βασικές ποιοτικές προσεγγίσεις.

Το μάθημα αποσκοπεί στη διερεύνηση μιας ποικιλίας ποιοτικών ερευνητικών προσεγγίσεων, λαμβάνοντας υπόψη επιστημολογικά ζητήματα (τρόποι γνώσης της πραγματικότητας), μεθοδολογικά ζητήματα (τρόπους εξέτασης και ελέγχου της πραγματικότητας) και ζητήματα αναπαράστασης (τρόποι γραφής και δημοσιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων). Θα εξεταστούν κομβικά ζητήματα ηθικής/δεοντολογίας καθώς και αξιολόγησης του ερευνητικού σχεδιασμού. Οι φοιτητές θα εφαρμόσουν τις γνώσεις που αποκτούν από τις διαλέξεις και το διάβασμα τους σε ομάδες εργασίας που οδηγούν στη σύνταξη ενός εμπειριστατωμένου ερευνητικού πρωτοκόλλου.

Για την επίτευξη αυτών των σκοπών, στο μάθημα θα χρησιμοποιηθεί ένας συνδυασμός διδακτικών πρακτικών, διαδραστικών και εργαστηριακών ασκήσεων με σκοπό να αποκτήσουν οι φοιτητές γνώσεις και δεξιότητες που σχετίζονται με την ποιοτική έρευνα.

Με το πέρας του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες αναμένεται να μπορούν να:

- αναγνωρίζουν τις ποικίλες επιστημολογικές παραδοχές των βασικών παραδόσεων της ποιοτικής έρευνας και τους τρόπους με τους οποίους αυτές καθορίζουν τις επιλογές των ερευνητών/τριών σχετικά με τον σχεδιασμό και τις μεθόδους της έρευνας.
- προσαρμόσουν τον ερευνητικό τους σχεδιασμό σε σχέση με συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα, επιστημολογικές στάσεις, την υποκειμενικότητα των ερευνητών και το ευρύτερο κοινωνικό συγκείμενο.
- συντάσσουν ερευνητικά πρωτόκολλα σχετικά με την ηθική και δεοντολογία και συναίνεση των συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στη έρευνα και να προσαρμόζουν αυτά τα πρωτόκολλα στις ανάγκες των συμμετεχόντων.
- προσδιορίζουν και να διατυπώνουν κατάλληλα ερευνητικά ερωτήματα.
- σχεδιάζουν και να πραγματοποιούν συνεντεύξεις, εφαρμόζοντας δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης, να αλληλεπιδρούν με τους συνεντευξιαζόμενους, να εκφράζουν ενδιαφέρον για τις απόψεις τους και να ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες/σες να μοιραστούν τις σκέψεις τους.
- αξιοποιούν συγκεκριμένες θεωρίες στη συγγραφή ερευνητικών πρωτοκόλλων και στην ανάλυση δεδομένων.
- αναπτύξουν δεξιότητες ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων.
- εφαρμόσουν δεξιότητες γραφής (ερευνητικά πρωτόκολλα και φόρμες συγκατάθεσης που απεικονίζουν κοινωνική και δεοντολογική ευθύνη).

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

*Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον*

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
Λήψη αποφάσεων
Αυτόνομη εργασία
Ομαδική εργασία
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας
και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το περιεχόμενο του μαθήματος συνδέεται με τους 5 βασικούς άξονες του προγράμματος σπουδών: **Επιστημονικές βάσεις [1], Επιστημονική έρευνα και Κριτική Σκέψη [2], Ηθική και κοινωνική ευθύνη [3], Ικανότητα Επικοινωνίας [4], Βασική προετοιμασία για αποφάσεις καριέρας και επαγγελματικής αποκατάστασης [5].**

Εβδομάδα 1^η: Τι είναι η ποιοτική έρευνα; [1, 2, 3, 5]

- Το ιστορικό συγκείμενο της ποιοτικής έρευνας
- Τα βασικά γνωρίσματα της ποιοτικής έρευνας
- Η σημασία της ποιοτικής έρευνας στην ψυχολογία

Εβδομάδα 2^η: Οι σχέσεις ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας [1, 2]

- Η διάκριση ανάμεσα στην ποιοτική και την ποσοτική έρευνα: επιστημολογικοί και φιλοσοφικοί προσανατολισμοί
- Επιστημολογία, θεωρία και μεθοδολογία
- Ο χαρακτήρας των επιστημολογικών ερωτημάτων

Εβδομάδα 3^η: Οι επιστημολογικές βάσεις των ποιοτικών μεθόδων έρευνας [1, 2, 3]

- Ρεαλισμός, φαινομενολογία και κοινωνικός κονστрукτιβισμός: Το είδος της γνώσης που παράγουν
- Επιστημολογία, σχεδιασμός έρευνας και οι ερευνητικοί στόχοι

Εβδομάδα 4^η: Ερευνητικός σχεδιασμός και συλλογή ποιοτικών δεδομένων [1, 2, 3]

- Το είδος των δεδομένων, η εγκυρότητα και η αξιοπιστία τους
- Δεοντολογία ποιοτικής έρευνας
- Αναστοχαστικότητα
- Η σημασία του ερευνητικού ερωτήματος.

Εβδομάδα 5^η: Μέθοδοι συλλογής δεδομένων [1, 2, 3, 4, 5]

- Η συνέντευξη
- Η παρατήρηση

- Οι ομάδες εστίασης

Εβδομάδα 6^η: Ο ρόλος της ερμηνείας στην ποιοτική έρευνα [1, 2]

- Προσεγγίσεις στην ερμηνεία
- Νόημα και ανάλυση

Εβδομάδα 7^η: Μέθοδοι ανάλυσης - Θεματική ανάλυση [1, 2, 3]

- Στόχοι της θεματικής ανάλυσης
- Μεθοδολογικές διαδικασίες στην θεματική ανάλυση
- Οι περιορισμοί της θεματικής ανάλυσης

Εβδομάδα 8^η: Μέθοδοι ανάλυσης - Ερμηνευτική Φαινομενολογική Ανάλυση (ΕΦΑ) [1, 2, 3]

- Η φαινομενολογία και η ανθρώπινη εμπειρία
- Οι στόχοι της φαινομενολογικής ερμηνευτικής μεθοδολογίας
- Οι μεθοδολογικές διαδικασίες της ΕΦΑ
- Οι περιορισμοί της ΕΦΑ

Εβδομάδα 9^η: Μέθοδοι ανάλυσης - Αφηγηματική Ανάλυση [1, 2, 3]

- Η αφήγηση και η αφηγηματική ψυχολογία
- Οι στόχοι της αφηγηματικής ερμηνευτικής μεθοδολογίας
- Οι μεθοδολογικές διαδικασίες της αφηγηματικής ανάλυσης
- Το εύρος και οι περιορισμοί της αφηγηματικής ανάλυσης

Εβδομάδα 10^η: Μέθοδοι ανάλυσης και Οπτικές μέθοδοι [1, 2, 3]

- Η εικόνα στην ποιοτική έρευνα
- Φωτογραφίες, βίντεο, ζωγραφική και η ανάλυση τους
- “Photovoice” & “Photoelicitation”
- Δεοντολογικά ζητήματα με τη χρήση οπτικών μεθόδων

Εβδομάδα 11^η: Η σύνταξη μιας ερευνητικής πρότασης [1, 2, 3, 4, 5]

- Στόχοι της έρευνας (προσωπικοί, πρακτικοί και θεωρητικοί στόχοι)
- Εννοιολογικό και θεωρητικό πλαίσιο μιας μελέτης
- Ερευνητικά ερωτήματα: η λειτουργία των ερευνητικών ερωτήσεων
- Τύποι ερευνητικών ερωτήσεων

Εβδομάδα 12^η: Η σύνταξη μιας ερευνητικής πρότασης [1, 2, 3, 4, 5]

- Επιλογή θέσης και συμμετεχόντων
- Σύνδεση μεθόδων με τις ερευνητικές ερωτήσεις
- Αποφάσεις σχετικά με τη συλλογή δεδομένων
- Αποφάσεις σχετικά με την ανάλυση δεδομένων

Εβδομάδα 13^η: Ισχύς και γενικευσιμότητα στην ποιοτική έρευνα [1, 2, 3, 4, 5]

- Η έννοια της εγκυρότητας
- Απειλές για την εγκυρότητα, προκατάληψη και αντιδράσεις των ερευνητών
- Δοκιμές εγκυρότητας
- Είναι η ποιοτική έρευνα γενικεύσιμη;

Εργαστηριακές Ασκήσεις [1, 2, 3, 4, 5]

- **Ποιοτικά ερευνητικά ερωτήματα**
Εξάσκηση στη δημιουργία ερευνητικών ερωτήσεων και πρωτοκόλλων συνέντευξης
- **Συνέντευξη για ποιοτική έρευνα**
Εξάσκηση στις διαδικασίες συνέντευξης
- **Ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων ανάλυσης**
Αναλυτική σύνθεση: συμπύκνωση, διαμόρφωση, ενοποίηση
- **Σύνταξη ενός ερευνητικού πρωτοκόλλου**

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	<p>Στην τάξη (Πρόσωπο με πρόσωπο)</p>																				
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	<p>Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-Learn</p>																				
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Δραστηριότητα</th> <th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (ώρες)</th> <th>ECTS</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις</td> <td>39</td> <td>1,56</td> </tr> <tr> <td>Εργαστηριακές Ασκήσεις</td> <td>120</td> <td>4,80</td> </tr> <tr> <td>Αυτοτελής μελέτη</td> <td>40</td> <td>1,60</td> </tr> <tr> <td>Τελικές Εξετάσεις</td> <td>3</td> <td>0,12</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)</td> <td>202</td> <td>8,08</td> </tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (ώρες)	ECTS	Διαλέξεις	39	1,56	Εργαστηριακές Ασκήσεις	120	4,80	Αυτοτελής μελέτη	40	1,60	Τελικές Εξετάσεις	3	0,12	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	202	8,08		
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (ώρες)	ECTS																			
Διαλέξεις	39	1,56																			
Εργαστηριακές Ασκήσεις	120	4,80																			
Αυτοτελής μελέτη	40	1,60																			
Τελικές Εξετάσεις	3	0,12																			
Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	202	8,08																			
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Η αξιολόγηση γίνεται στα Ελληνικά. Για τους φοιτητές Erasmus, στα Αγγλικά. Τα κριτήρια αξιολόγησης παρουσιάζονται κατά την πρώτη παράδοση που γίνεται στο χώρο του αμφιθεάτρου και είναι αναρτημένα στην ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματος. Ο τελικός βαθμός του μαθήματος θα προέλθει από:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Γραπτή τελική εξέταση (60%) 2. Εργαστηριακές Ασκήσεις (40%) 																				

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp0630a>
- Butina, M. (2015). A Narrative Approach to Qualitative Inquiry. *Clinical Laboratory Science*, 28(3), 190-196. <https://doi.org/10.29074/ascls.28.3.190>

- Clarke, V., & Braun, V. (2018), Using thematic analysis in counselling and psychotherapy research: A critical reflection. *Counselling and Psychotherapy Research Journal*, 18, 107-110. <https://doi.org/10.1002/capr.12165>
- Flick, U. (2017). *Εισαγωγή στην ποιοτική έρευνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός.
- Frechette, J., Bitzas, V., Aubry, M., Kilpatrick, K., & Lavoie-Tremblay, M. (2020). Capturing Lived Experience: Methodological Considerations for Interpretive Phenomenological Inquiry. *International Journal of Qualitative Methods*, <https://doi.org/10.1177/1609406920907254>
- Glesne, C. (2017). *Η ποιοτική έρευνα. Οδηγός για νέους επιστήμονες*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Mason, J. (2011). *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας*. Αθήνα: Πεδίο.
- St. Pierre, E. A., & Jackson, A. Y. (2014). Qualitative Data Analysis after Coding. *Qualitative Inquiry*, 20(6), 715–719. <https://doi.org/10.1177/1077800414532435>
- Willig, C. (2015). *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στην Ψυχολογία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας*. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα (www.kallipos.gr)